

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

XXVII. Ioan. Trith. Ioanni Cantherio Frisio medicinæ doctori salutem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

ILIARES

is viribus inflammar. Hoc autem
nctus Dei spiritus gratie sine doro
n offendit. Non legimus quemquam
estimonis confirmato gratiam nec
a sensisse suspiria. Sui enim Dei spi
Dei Filius virtutis infusione confirmat
ia. O priscorum secula parum iusta
ad populum, non illi propia vel ab
suam contulit, quando sua in eis fami
ratoratores, diuini spiritus infusio
eritate loquebatur ignita, quoniam
obseruanciam voluntarii reuelatorum
rum gratia spiritus ignita, necesse
n miseratione Dei multa inter Christianos
tacet simul & audientibus virtutum
ores conuertebatur, incredulitas appa
r quoque Dei serpens candebat. Sol
ens contemptum ad quartum mense
ter armauit. Erat enim sermo docto
reger, non gentilium opinione factus
neq; fabulis, & risum mouentibus
bus turgidus, seu ad vanam adulationem
imitatorem esse decet. O Kymolane
oriam, & auditorum utilitate in omni
Christum predicant modo Christi
modum rei temporalis. Ad veram
tiam profiteretur, predicat, amat, lo
r dilectione permanens, vt fructum
tem ad veram sapientiam nequeat,
nisi quæ huius mundi amare eos
este Gregorio, cor machinatio
dere, quæ vera sunt falsa demonstra
hanc qui nesciunt subiecti & timidi
cipit honorum temporalium colere,
ere, malum pro iniuria reddere, he
ro sapientia est, o Kymolane, qui per
vt sunt diligere, falsa deuitate, bona
, nullam iniuria vltionem querere,
or autem Domini, sicut ait scriptura,
in uenerit veram, & cui prouidentia
oriatione auri & argenti. Primi d
, & omnia quæ desiderantur a no
mens illustrata fulgoribus, & verum
it. Exemplum sapientie à laico
s discernere. Sol non omnes cele
quid sit faciendum, non tamen com
plere quod nouerunt. Nam sicut
notitia diuitem facit sed profusio
non vere sapientem facit, si opo
ria nostra in hoc vno consistit, vt
or omnia, quia summum est bo
Christianorum, hæc sapientiam
iter sunt referenda. Hæc de
lophi in tota sua vita quæritum
duerunt, quia religionem non
quisquis autem huius perfectio
est, eiq; deinceps quicquid impedit
labem

laboris poterit libenter impedit: contemptisque omnibus publicis & priuatis actionibus, ad huius se contemplationis studium conuertit. Arbitratur enim nec fallitur certe, multo esse præclarius diuinarum humanarumque rerum inuestigare ac ferre rationem, quam peritris fruendis opibus, aut vanis accumulandis honoribus in harere. Quibus rebus, quoniam fragiles terrenæque sunt, & ad solius corporis pertinent cultum, nemo melior effici potest. Neque enim alia sapientia est quam veritas, in qua tenetur & cernitur summum & incommutabile bonum, quod in nullo est loco, & nusquam deest, quia vbique est totum. Hæc nobis sola philosophandi causa est, beatitudinis desiderium. Est autem mentis nostræ vera beatitudo summi & incommutabilis boni fructio, quæ ex cognitione
10 & amore veritatis suboritur. Veram nuncigitur, o Kymolane, quæramus sapientiam, quæ in sola fide Domini nostri IESU CHRISTI formata consistit, sine cuius cognitione & amore nemo beatus euaserit vnquam, sicut S. præsul Augustinus in quodam loco dicit: Nā qui sine saluatore salutem vult habere, & sine vera sapientia quæ est Christus, æstimat se prudentem fieri posse, non sanus sed æger, non sapiens sed stultus in ægritudine assidua laborabit, & fatuus in tenebris ignorantie permanebit. Ad veram sapientiam Christus via est, fides itineris dux, custos intemerata humilitas, decor & indumentum omnium terre
20 norum contemptus. Ad hanc facer nos Christophilus cohortans ait: *Nemo fratres seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, vt sit sapiens. Sapientia enim huius mundi diuinitas est apud Deum. & Dei sapientia contemnitur ab his qui gloriantur in sapientia vanitatis.* Bonus Christianus, amator Dei, contemptor mundi, hostis vitiorum & cultor virtutum, vere sapiens est, etiam si omnem mundi sapientiam penitus ignoret, cui nihil est alienum, nisi quod virtuti incongruum. Quocumque accesserit sua secum omnia fert, & totus in dū dū si possessio est, quoniam eo toto sicut suo vituri. Metu non frangitur, nec potestate mutatur, non extollitur prosperis, nec tristibus deprimitur. Vbi enim vera sapientia, ibi virtus animi, ibi constantia, ibi fortitudo. Sapiens in Christi amore fundatus semper idem est, non minuitur, vt Ambrosius ait, neque augetur mutationibus rerum, nec vt paruulus fluctuat, vt circumferatur omni vento doctrinæ, sed manet perfectus in Christo, fundatus charitate, radicatus fide. Sapiens igitur defectus rerum ignorat, & varios animi nescit affectus, sed fulget sicut sol iustitiæ sine macula coram Deo & hominibus. Vt vero tales euadamus, o Kymolane, summa laborandum cura, quoniam maior & miserabilior cura non est, quam rebus intendere vanis, terrenis atque caducis, quæ animæ non solum nihil confert boni, sed maximo afficit potius malo. Dicamus vtilia & necessaria, quorum cognitio beatitudinem repromittit: nec imitemur illos qui necessaria nesciunt, quoniam superflua didicerunt. Vale. Ex Colonia 22. die Iulii. Anno 1505.

XXVII.

IOAN. TRITH. IOANNI CANTHERIO FRISIO
medicine doctori salutem.

QVOD tibi prospere succedant omnia, vt vero congaudemus amico, hoc in primis ad
40 monentes, quatenus sic transeas per bona temporalia, vt non amittas æterna. Accepisti vxorem, non peccasti, sed tamen vendidisti libertatem. Res enim vxoria & philosophandi libertas non se mutuo patiuntur in homine vno. Scribis enim: *vxorem duxi inueni culam pulchram, nobilem, & optime morigeratam.* Auis rara mulier pulchra, nobilis, & bene morigerata. Et iuxta Euripidem in Medea:

*ἡ περιμεγέστη γυνή ται σωτηρία,
ὄθεν γυνή σαρὸς ἀνδρῶν μὴ δειχέσθαι.*
Permaxima, inquit, facta est salus,
Quando mulier contra virum non dissentit.

Pulchritudo enim mulieribus frequenter consuevit afferre superbiam, ex qua ortū
50 dissensio & temeritas contra virorum imperia sumit, sicuti Menander ait:
ἡ περιφρονὸν σαρὴν μὴ ὄσιν ὁ δία γυνή.
Superba res est pulchra mulier. Et alius quidam mulierum importunam temeritatem pulchre notauit dicens:

*πάλαι γυνὴ χέλοσ ὄσιν ἕγερ δ' ἀγνὸς δ' ὄσιν ἄπασι
τὴν μάλα ἐν θαλάμῳ τὴν μάλα ἐν θανάτῳ.*
Omnis mulier ira est, habet autem bonas duas horas
Alteram in thalamo, & alteram in morte.

Id est, vnā quando dormit, & aliam quando mortua iacet, quia neminem lædit, ne minem offendit, nec vtitur conuitiis. Vnde est & illud Menandri.

Sola fides in
Christum
iustificat.
1. Cor. 15

ἡ γυναῖκα σου ἵνα ἔσῃ ὡς ἡ γαμήλιος.

27 *Mulierem, inquit, sepelire melius est quam ducere in uxorem.*

Vnde cum difficilimum sit uxorem inuenire bonam, tibi vehementer congaudemus, talem te reperisse, de qua tibi optima quæque persuadere possis. Reliquum est, ut sanctus Christophilus ait, *qui habent uxores, tanquam non habentes sint; quia præterit figura huius mundi, & nihil inter mortales diuturnum.* Ea quæ circa nos anno priore gesta sunt in Republica, nostris absque dubio peccatis exigentibus, tibi breuiter ut poterimus, in quantâ notos tibi concernunt siue amicos, intimare operæ precium æstimauimus. Anno Christianorum proxime transacto, videlicet millesimo quingentesimo quarto, in mensis Maio multi Germaniæ principes iubente Maximiliano Rege nostro conspirantes aduersum 10 Philippum Comitem Palatinum Bauariæ; duces, & Romani Electorem imperij, grauissima in rem eius publicam, tam hic in nostro circuitu, quam in Bauaria bella gesserunt. Inter Wormatiâ & Creutzennach, simul & ab alia parte Rheni, quicquid sub ditione fuit Palatini extra ciuitates & castella, Hassonibus in prædam cessit, qui nulli parentes villas cum ecclesijs & multis & pulcherrimis pene omnes in circuitu ignibus consumpserunt. Nostri quoque monasterij cortes siue grangiæ meliores, & pene omnes, de quibus omnem substantiam nostram habere consueuimus, aut perierunt, aut Hassonum incursum penitus desolatæ sunt. Maxima ratione huius belli sustinuumus incommoda, quibus in vltimam pene compulsi sumus egestatem. Monasterium illud insigne Lypurg, in quodam quondam docendi munus peregisti, tricesima die mensis Augusti anni præscripti iniectio- 20 ne ignis per satellites Comitis Duroburgii * combustum est & penitus desolatum. Per continuos enim dies duodecim durauit incendium, exeuntibus quotidie ministris Duroburgium, & semper nouum, ne quid remaneret ignem supponentibus. Ecclesia cum omnibus altaribus, campanis, tabulis, atque picturis funditus exusta est. Et breui complectar ut omnia, domus vniuersæ cum omnibus structuris incendio in fauillam redactæ sunt, & præter lapides nihil omnino remansit. Abbas hic in Colonia est, qui regis contra Comitem implorat auxilium, sed necdum obtinuit quicquam. Monachi vero eius hinc inde ad diuersa cœnobîa propter inopiam dispersi sunt. Rogerius noster adhuc viuit sanus suoque philosophatur more, cuius monasterium manet integrum, quamuis incommoda quoque susceperit multa. Mei quoque cœnobii fratres, ex octo- 30 pore quo tu nobiscum fuisti, plures vita sunt defuncti, quosdam etiam pellente inopia, quam nobis tribulatio memorata induxit, ad alia monasteria misimus, ita quod in loco iam pauci remanserunt. Sed nec mihi pepercit liuor hominum impiorum, quem propterea persequuntur, quod Palatini principis ac defensoris mei partibus necessario adhaerim. Sed Dominus Iesus qui nouit omnia priusquam fiant, ipse mihi erit adiutor, & non timebo quid faciat mihi homo. Vale sanus. Ex Colonia 24. die mensis Iulij. Anno 1505.

XXVIII.

REVERENDO IN CHRISTO PATRI, DOMINO ET MAIORI SVO, IO- 40

anni Trithemio Abbati Spanhemensi, humilis Christi famula Richmodis de Hoerß,

pauperum sororum Deo famulantium in Sebach sinistra inutilis, cum orationibus continuis aeternam precatur salutem.

22 **A**V DIO te, pater mihi semper in Christo Reuerende, gratiam multorum habere principum, & maxime Domini Archiepiscopi Colonienfis, quod etiam diu antea cognoui, vnde compulsâ necessitate humilima te supplicatione precor vna cum sororibus 23 meis vniuersis, ut nostri memor esse digneris pauperum filiarum tuarum, quas lacte celestis doctrinæ pascere consueuisti. Duro enim & importabili iugo Comitis premimur, & seruitute continua contra iustitiam in vltimam deducimur paupertatem. Duodecim an- 24 te hæc vicibus in anno tantum & vindemiali tempore solum currum patri eius cum equis tribus mittere ad seruiendum consueuimus, nunc autem ad eius imperium, bis aut ter in qualibet pene hebdomada currum à nobis cum quatuor equis ad seruiendum exigit, & hoc nostris expensis, imo violenter compellit familiam nostram carcerem minitans & necem. Diem à die non discernit, nec alicuius festi reuerentiam custodit, sed in construendo castello suo circa nos Duroburgio, tam festis quam alijs diebus indifferenter homines fatigantur simul atque iumenta. Nam in festo dominicæ Ascensionis, Pentecostes quoque Trinitatis, Corporis Christi, dominicis, & cæteris quibuscunq; operarios semper habet in muris,